

**Ministerul Educației al Republicii Moldova
DGETS, municipiul Chișinău**

**CURRICULUM
LA DISCIPLINA ARTA VORBIRII
(clasele I-IX)
Profil: Artă teatrală**

Chișinău, 2016

Aprobat:

Ordinul Ministerului Educației, nr.1091 din 29.12.2016.

Coordonator:

Cotovița Daniela, consultant superior Direcția Învățământ preuniversitar, Ministerul Educației

Autori:

Galac Lucia – profesor Artă teatrală, grad didactic I, LTPA „E. Alistar”, Lector superior, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, master Științe ale comunicării;

Panfilov Lilia – regizor, profesor Artă teatrală, grad didactic I, director adjunct IPLT „Principesa N. Dadiani”, master Științe Socio-umane, master Management Educațional;

Stratan Maria – profesor Artă teatrală, grad didactic I, șef Secția metodice Arta teatrală LTPA „E. Alistar”;

Todorov Gheorghina – actriță Teatrul Național ”M. Eminescu”, lector superior, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, profesor Artă teatrală, grad didactic II, LTPA ”M. Berezovschi”, master Arta teatrală.

Recenzenți:

Crăciun Claudia, dr. în pedagogie, lector universitar, Academia de Muzică Teatru și Arte; Plastice

Meriuță Vera, Lector universitar, Academia de Muzică Teatru și Arte Plastice, Artist al poporului;

Gheorghică Ana, director LT „Principesa N. Dadiani”, grad didactic și managerial superior.

În temeiul prevederilor Codului Educației al RM, art. 5, 6, a fost elaborat Curriculumul la disciplina Arta vorbirii, pentru clasele cu profil Artă teatrală (clasele I-IX), învățământ complementar.

Disciplina **Arta vorbirii** este o parte componentă a programului de studii în clasele cu profil teatral și presupune exersarea asupra tehnicii vorbirii, a capacităților aparatului fonorrespirator, verbo-motor, a calităților vocii, dicției, se studiază tehnicile de interpretare artistică a textului (după stil și gen literar), se analizează accentul logic, pauzele și temporitmul vorbirii.

Implementarea prezentului curriculum prevede respectarea coerenței componentelor lui, utilizarea flexibilă a conținuturilor și acordarea priorității metodelor interactive de predare, a metodelor activ-participative de învățare, valorificarea creativității elevilor și a profesorilor în cadrul activităților didactice.

Curriculumul la disciplina **Arta vorbirii** înglobează componentele procesului de învățământ și finalitățile acestuia: competențele, standardele pregătirii, conținuturile învățării, metodologia de predare - învățare-evaluare, normativitatea pedagogică etc.

Beneficiarii curriculumului la disciplina Arta vorbirii sunt elevii claselor cu profil teatral din instituțiile de învățământ general și extrașcolar din Republica Moldova.

I. CONCEPȚIA EDUCAȚIONALĂ A DISCIPLINEI

Scopul general al studiului la disciplina Arta vorbirii îl constituie: formarea competențelor de vorbire, comunicare artistică a elevilor și dezvoltarea personalității creative, cu capacități de automanifestare publică și integrare optima în societate.

Concepția didactică a educației estetice în cadrul disciplinei Arta vorbirii prevede obținerea de către elevi a unor cunoștințe complexe despre experiența creației și comunicarea artistică funcțională.

Disciplina Arta vorbirii este axată pe două niveluri:

- informativ-teoretic
- formativ-aplicativ.

Nivelul informativ-teoretic vizează acumularea de cunoștințe, formarea deprinderilor reproductiv-interpretative. În rezultatul contactului cu creația artistică și prin exerciții se formează judecăți, noțiuni, reprezentări, categorii, capacități de interpretare, descifrarea mesajului artistic.

Nivelul formativ-aplicativ prevede formarea atitudinii adecvate față de valorile genului dramatic, contribuie la formarea idealului estetic, cultivarea capacității de utilizare a limbajului specific expresiv și la stimularea tendinței de a crea roluri dramatice, precum și noi valori.

Se vor studia compartimentele:

- Respirația
- Vocea și capacitățile ei
- Dicția și articulația
- Ortoepia
- Logica vorbirii și frazarea
- Interpretarea artistică a textului
- Cultura comunicării scenice

Principiile de elaborare a concepției curriculare la Arta vorbirii:

1. Principiul universalității și complexității în vederea formării temeliei culturii generale a personalității, acționând în complex asupra dezvoltării intelectuale, morale și spirituale.

2. Principiul predării artei vorbirii ca fenomen artistico-educativ ce integrează funcțiile estetice și educative ale artei și propune desfășurarea procesului instructiv în baza recunoașterii valorilor perene ale culturii universale și naționale.

3. Principiul integrității activităților practice și percepției artistice, ce exprimă caracterul complex al procesului de creare și receptare a operei artistice de către elevi.

4. Principiul aplicabilității cunoștințelor și capacităților în practica artistică și viața cotidiană, ce fundamentează aspectul funcțional-aplicativ.

5. Principiul unității dintre autoexprimarea personalității și dezvoltarea creativității personale, ceea ce constituie temelia individualizării procesului educațional în cadrul căruia copilului i se oferă posibilități de exprimare liberă a propriilor viziuni și sentimente și condiționează respectarea particularităților creației individuale.

6. Principiul racordării condițiilor pedagogice la cerințele artei, propune integrarea actului de creație în procesul educațional.

7. Principiul etnocultural, intercultural și multicultural, ce facilitează integrarea elevului în societate, perceperea și acceptarea diferitor culturi, opinii și feluri de a fi.

Prezentul Curriculumul are următoarele caracteristici:

- centrarea pe elev, axarea pe necesitățile și interesele elevului,
- centrarea pe competențe, conținuturi flexibile,
- centrarea pe învățarea activă, motivarea intrinsecă, evaluarea performanțelor,
- dominarea formelor cooperante de instruire și activitate etc.

Finalități educaționale

Curriculumul la disciplina Arta vorbirii va servi la însușirea artei comunicării verbale, a expunerii concise a ideilor și mesajelor textuale, manifestând gândire logică, creativă, inteligență, imaginație, inventivitate.

În cadrul procesului educațional la disciplina **Arta vorbirii** elevii vor aplica abilitățile comunicării de calitate, dialogul funcțional în diferite circumstanțe (conversația, dialogul, comunicarea în societate), vor percepe realitatea prin gândire și prin experiență, prin atitudini și activități de creație. Prin exersarea sistematică se obține înlăturarea defecțiunilor tehnice de vorbire, evitarea stărilor de blocaj psiho - emoțional în cadrul comunicării orale, a defectelor de vorbire, ceea ce va facilita dezvoltarea reală a unei competențe-chei de bază – competența de comunicare, relaționarea de succes cu societatea.

Prin formula sa complexă structural, disciplina Arta vorbirii asigură un feedback interdisciplinar, deoarece strategiile și tehnicile utilizate în cadrul activităților de profil ghidează spre aplicarea competențelor acumulate în diverse activități școlare și extrașcolare: manifestări artistice, întruniri, mese rotunde, seminare, concursuri, olimpiade etc., precum și în procesul de studiere a altor discipline cum ar fi istoria, limbile străine, limba și literatura română, literatura universală, la expunerea asupra temelor și subiectelor de referință contextuală.

Înțelegerea Curriculumului ca program educațional, generează proiectarea produselor curriculare ca: planul de învățământ, literatura de referință, metodici, proiecte didactice, etc.

II. COMPETENȚE CHEIE TRANSVERSALE DEZVOLTATE ÎN CADRUL

DISCIPLINEI ARTA VORBIRII

Competențele transversale spre care sunt îndreptate competențele de profil la Artă vorbirii pot fi prioritizate în felul următor:

Competențe de comunicare în limba română.

Vizează abilitatea elevului de a se exprima în scenă în limba română, posedând o pronunție clară, inteligibilă, aplicând normele ortoepiei și de a interacționa adecvat cu partenerul de scenă și publicul, de a aplica regulile însușite în cadrul întregii game de activități scenice.

Competența de a învăța să înveți.

Vizează abilitatea elevului de a achiziționa noi cunoștințe în domeniul artei vorbirii, organizarea propriei învățări în grup și individual, crearea abilităților elementare de a îndeplini sarcinile creative puse de profesor. Vizează organizarea activității de montare și acțiunile inerente privind desfășurarea repetițiilor, abilitatea de a acționa eficient la lecții și în cadrul repetițiilor, de a-și forma deprinderi de colaborare.

Competențe sociale și civice.

Formarea abilităților de relaționare în scenă și societate. Dezvoltarea poziției civice prin intermediul operelor dramatice și artistice, dezvoltarea calităților morale pentru interacțiunea efectivă în activitățile școlare și extrașcolare. Vizează capacitatea elevului de a înțelege și a aprecia potențialul său creativ, de a reflecta asupra propriului comportament din perspectiva însușirii artei teatrale. Formarea și dezvoltarea personalității sale pornind de la autodeterminarea școlară.

Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

Vizează aprecierea valorilor culturii naționale, a etniilor conlocuitoare și a celei universale, aprecierea importanței exprimării creative a ideilor, a experiențelor și emoțiilor prin intermediul artei vorbirii.

Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă.

Vizează abilitatea elevului de a analiza fenomenul intercultural și de a se implica plener în viața cultural-artistică a comunității.

III. COMPETENȚE SPECIFICE FORMATE/DEZVOLTATE PRIN DISCIPLINA ARTA VORBIRII

- Comunicarea artistică și valorificarea tehnicilor vorbirii scenice;
- Relaționarea cu interlocutorul/publicul prin intermediul diverselor tipuri de comunicare;
- Utilizarea improvizației și aptitudinilor creative în redarea stărilor psiho-emoționale inovative în actul teatral și social-comunicativ;
- Auto-manifestarea publică și autorealizarea individuală în societate
- Perceperea, receptarea și promovarea diversității Artelor din perspectiva semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI ARTA VORBIRII

Statutul	Aria curriculară	Clase	Nr. unități de	Nr. de ore
-----------------	-------------------------	--------------	-----------------------	-------------------

disciplinei			conținut	
Complementar	Arte	I	5	33
		II	6	33
		III	6	33
		IV	5	33
		V	6	35
		VI	6	35
		VII	6	35
		VIII	6	35
		IX	5	35

V. SUBCOMPETENȚE, UNITĂȚI DE CONȚINUT, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Subcompetențe	Unități de conținut	Activități de învățare/evaluare
Clasa I		
Utilizarea corectă a tehnicilor fonoverbale	Noțiuni de comunicare verbală și Arta vorbirii	Analiza capacităților/dificultăților fonoverbo-motor Înregistrarea elevilor.
Specificarea și reținerea tehnicilor de antrenare a aparatului verbo-motor	Antrenarea aparatului de vorbire Tonificarea aparatului fonorespirator. Masajul de tonificare. Exerciții pentru elasticitatea mușchiului lingual. Exerciții pentru antrenarea mușchilor bilabiali.	Training de antrenare a aparatului de vorbire.
Dezvoltarea capacităților aparatului fonorespirator	Respirația Inspirația și expirația. Respirația costo-diafragmatică. Combinăția respirației cu emiterea sunetelor, rostirea cuvintelor.	Însușirea respirației costo-diafragmatice (în mod conștient). Training de coordonarea respirație-vorbire-mișcare.
Pronunțarea corectă a vocalelor și consoanelor în comunicarea orală Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textelor și eliminarea, evitarea acestora	Dicția Exersarea vocalelor A-Î la început, mijloc și sfârșit de cuvânt. Descrierea și rostirea corectă a vocalelor în text. Comunicare combinată. Frământări de limbă ca mijloc de antrenare a articulației. Exersarea consoanelor B-Z la început, mijloc și sfârșit de cuvânt. Comunicare combinată. Descrierea și rostirea corectă a consoanelor. Consoanele sonante și nesonante. Antrenarea sunetelor în silabe, cuvinte și texte. Frământări de limbă ca mijloc de antrenare a articulației.	Exerciții de antrenare-rostire corectă a vocalelor. Exerciții de antrenare-rostire corectă a consoanelor
Formarea unei experiențe de comunicare clară, conchisă și fluidă	Articularea Articularea vocalelor. Descrierea și rostirea corectă a cuvintelor cu diftongi și triftongi. Antrenarea sunetelor în silabe, cuvinte și texte.	Gimnastică de articulare. Training de redare corectă a cuvintelor cu diftongi, triftongi în text.

Automanifestarea publică	Ore de sinteză și evaluare a aptitudinilor individuale ale elevilor (la discreția profesorului).	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică (prezentare scenică).
Clasa II		
Specificarea și reținerea tehnicilor de antrenare a aparatului verbo-motor	Antrenarea aparatul de vorbire Tonificarea aparatului fono-respirator. Masajul de tonificare. Automasajul - metodă de lucru asupra aparatului fono-respirator. Elasticitatea mușchiului lingual. Antrenarea mușchilor bilabiali. Antrenarea elementelor mobile și imobile.	Training de antrenare/încălzire a aparatului fono-verbo-motor.
Dezvoltarea capacităților aparatului fono-respirator	Respirația Particularitățile tipurilor de respirație.. Inspirația-respirație nas-gură. Înșușirea respirației costo-diafragmatice (în mod conștient) Inspirația-retenția-expirația. Respirația cantitativă. Exerciții de respirație cu imaginație nesonorizate.	Exercițiu, gimnastică de respirație cantitativă și calitativă.
Utilizare corectă a resurselor fono-respiratorii individuale și aplicarea acestora în comunicarea orală	Durata și volubilitatea Durata medie – scurtă. Antrenarea interpretării textului într-o limită de undă (scurt). Durata medie – lungă. Antrenarea interpretării textului într-o limită de undă (lung) Combinarea duratelor în text. Interpretarea textului în diferite lungimi de timp.	Exerciții de antrenare a aparatului verbo-motor și de aplicarea a diferitor timpi în expresia verbală.
Rostirea frazei, textului literar în diverse tempouri și ritmuri	Temporitmul vorbirii Antrenarea vorbirii scenice în tempou rapid-moderat-rapid. Antrenarea vorbirii scenice în tempou lent-moderat-lent. Combinarea temporitmului rostirii textului lent-moderat-rapid și vice-versa.	Studii practice de antrenare a vitezei vorbirii.
Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și înlăturarea acestora	Articularea Corectarea și întreținerea mecanismelor de articulare. Articularea consoanelor, aplicând tehnicile respirației corecte. Articularea consoanelor în combinație cu vocalele, respirând/expirând corect. Descrierea și rostirea corectă a consoanelor sonante și nesonante în combinație. Antrenarea sunetelor în silabe, cuvinte și texte. Frământări de limbă ca mijloc de antrenare.	Exerciții de identificare a mecanismelor de dezvoltare individuală a articulației, dicției.
Crearea unui rol și dezvoltarea capacității de redare artistică a stărilor psiho-emoționale Formarea	Interpretarea artistică a textului Fabule și poezii scurte. Șirul de evenimente. Determinarea evenimentului central. Determinarea conflictului. Analiza personajelor. Acțiunea verbală. Crearea ecranizării lăuntrice a textului.	Joc de rol. Exerciții de aplicare a tehnicilor de comunicare creativă și inițierea în redarea stărilor, crearea rolurilor, conform indicațiilor contextuale.

capacității de analiză și sinteză		
Automanifestarea publică	Ore de sinteză și evaluare a aptitudinilor individuale ale elevilor (la discreția profesorului)	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică (prezentare scenică).
Clasa III		
Dezvoltarea aptitudinilor de a relata atitudini și experiențe proprii	Cultura comunicării scenice Cele cinci elemente de bază în comunicarea verbală (ascult, am înțeles, gândesc, am găsit soluția, răspund). Crearea viziunilor.	Studiu practic, metoda Știu. Vreau să știu. Am învățat.
Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și evitarea acestora	Articularea Diftongii și triftongii limbii române. Antrenarea pe texte.	Exerciții de perfecționare a dicției.
Utilizarea corectă a metodelor de interpretare fonetico-verbo-motor	Capacitățile vocii Tonalitatea și intonația vorbirii. Calitățile vocii umane. Proprietățile principale ale sunetului. Stabilirea vocii obișnuite. I Intensitatea vocii Puterea vocii – voce slabă – medie – puternică Tehnica de antrenare a puterii vocii. Amplificarea vocii încet-mediu-tare Exersare vocii mediu – șoaptă. Șoapta timbrată și netimbrată. Exersarea vocii mediu – tare. Combinarea intensităților vocii	Exerciții pentru dezvoltarea vocii, aplicarea intensităților delimitate în context recitativ. Studiu individual. Studiu în grup.
Dezvoltarea registrelor vocale Aplicarea capacităților interpretative vocale individuale	II Timbrul vocii - noțiuni de timbru vocal. Delimitarea registrelor vocale. Auzul fonetic. Orientarea sunetului în cutiile de rezonanță. Dezvoltarea diapazonului vocii. Exersarea vocii pe registrul jos (de piept). Exersarea vocii pe registrul sus (de cap). Tehnici de combinare a registrelor vocale în interpretarea verbală. Aplicarea tehnicilor de dezvoltare a intensităților, puterii și timbrului vocal. Variații de nuanțe și registre vocale.	Exerciții de rostire/interpretare a unui text pe diferite timbre vocale, utilizând tehnicile acumulate. Comentariul forței expresive a vocii în cadrul activității de intonare (vocalizare) Tehnică mixtă. Interpretare individuală și în grup.
Autoevaluarea potențialului creativ-artistice	Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului)	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică (prezentare scenică).
Clasa IV		
Descoperirea și aplicarea logică a tehnicilor de interpretare a unui text literar/artistic	Capacitățile vocii. Igiena vocii. Registrele vocii. Volubilitatea. Variații de ritm de vorbire. Tonul, Intonația Lectura compoziției literare.	Studii de antrenare a capacităților și calității vocii. Exerciții practice de identificare și antrenare a

	Tipuri de ton și intonații. Interpretarea corectă și tonul vorbirii.	tonului și intonației în rostirea corectă a textului.
Formarea deprinderilor de analiză logică Identificarea și redarea stărilor psiho-emoționale în interpretarea unui text literar/dramatic în contextul respectării pauzelor semantice	Analiza logică a textului Analiza textului sub aspectul acțiunii verbale active în baza evenimentului. Determinarea șirului de evenimente. Determinarea evenimentului central. Enumerarea acțiunilor verbale. Crearea ecranizării lăuntrice a textului viziunilor. Pauzele semantice Delimitarea și interpretarea pauzelor contextuale în dependență de semnele de punctuație. Pauza lungă-medie-scurtă.	Exerciții de analiză și deducție logică. Studii de interpretare și aplicare corectă a pauzelor în textul literar/dramatic.
Determinarea logică a unui stil de interpretare artistică a textului	Interpretarea artistică a textului Noțiuni generale de interpretare artistică a textului literar. Lectura versurilor lirice. Stabilirea evenimentelor, faptelor, întâmplărilor și aprecierea lor. Dialogul, monologul – tehnici generale de interpretare. Crearea ecranizării lăuntrice a textului.	Studiu de caz. Analiza comparativă. Clasificarea și reținerea formelor de interpretare a textului în dependență de gen, stil, compoziție.
Autoevaluarea potențialului creativ-artistic	Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului).	Evaluare frontală Evaluare sumativă Testare practică (prezentare scenică).

TREAPTA GIMNAZIALĂ

Subcompetențe	Conținut de învățare	Activități de învățare/evaluare
Clasa V		
Dezvoltarea capacităților aparatului fonoverbo-respirator Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și eliminarea, evitarea acestora	Dicția Masajul de tonificare. Gimnastica de articulare. Remedierea defectelor de vorbire. Normele ortoepice ale limbii române. Antrenarea sunetelor în silabe, cuvinte și texte. Antrenarea și susținerea finalelor de cuvânt . Frământări de limbă ca mijloc de antrenare al articulației.	Training pentru dezvoltarea aparatului verbo-motor. Exerciții pentru susținerea finalelor de cuvânt.
Utilizare corectă a resurselor fonorespiratorii individuale și aplicarea acestora în comunicarea orală	Respirația Anatomia aparatului fonorespirator. Respirația costal-diafragmatică. Particularitățile și rolul respirației în producerea sunetului. Aplicarea tehnicilor respirație pe texte.	Exerciții de egalitate între inspirație și expirație. Exerciții de mărire a duratei inspirației.
Dezvoltarea registrelor vocale, capacităților interpretative individuale	Studiul vocii Înălțimea. Intensitatea. Timbrul. Orientarea sunetului în cutiile de rezonanță. Șoapta timbrată și netimbrată. Delimitarea registrelor vocale. Auzul fonetic. Igiena vocii.	Exerciții de fortificare a vocii. Studii individuale.
Utilizarea corectă a metodelor de interpretare fonetico-verbo-motor Formarea capacității de analiză și sinteză	Cultura comunicării scenice Norme etice în comunicarea verbală. Tonul comunicării. Comunicarea cu publicul. Atenția activă. Vocabularul comunicării verbale. Antrenarea libertății musculare la comunicare.	Analiza critică constructivă. Exerciții de antrenare a eticii comunicării.
Descoperirea și aplicarea logică a tehnicilor de interpretare a unui text literar/artistic	Logica vorbirii scenice. Accentul de intensitate și accentul tonal.. Intonația și funcțiile ei. Semnele de punctuație și figura lor melodică. Transpunerea tonului pe note muzicale de trei niveluri tonale: urcat, mijlociu și coborât. Modele de intonație (ascendent - mediu - descendent).	Exerciții de antrenare pe texte. Studii de interpretare și aplicare a intonației în textul literar/dramatic.
Crearea unui rol și dezvoltarea capacității de redare artistică a stărilor psiho-emoționale	Interpretarea artistică a textului Povestirea descriptivă sau povestirea cu eveniment. Acțiunea verbală. Determinarea locului acțiunii. Determinarea șirului de evenimente. Determinarea evenimentului central. Analiza logica a textului. Determinarea conflictului. Subtextul – textul ascuns. Analiza personajelor. Ecranizarea lăuntrică a textului.	Studiul de caz. Exerciții de descoperire și aplicare adecvată a stilului de comunicare verbală.

Autoevaluarea potențialului creativ-artistice	Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului)	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică (prezentare scenică).
Clasa VI		
Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și eliminarea, evitarea acestora	Dicția Remedierea defectelor de rostire. Articulația. Antrenarea cuvintelor cu diftongi și triftongi. Coordonarea vorbirii cu acțiunile fizice.	Exerciții de articulare pe texte. Training practic, tehnică mixtă.
Utilizarea corectă a metodelor de interpretare fonoverbo-motor	Respirația Stăpânirea respirației artistice. Dozarea aerului în fonație. Durata rostirii textului.	Exerciții de aplicare a tehnicilor respiratorii la rostirea textelor.
Rezolvarea sarcinilor de plasare a creației în timp și spațiu adecvat circumstanțelor create	Cultura comunicării scenice. Gestul și mimica în acțiunea verbală. Dialogul prin gest și mimică. Contactul vizual și rolul lui în comunicarea scenică .	Exerciții de dezvoltare a manierelor interpretative și de dezvoltare a stilurilor de comunicare.
Dezvoltarea registrelor vocale, capacităților interpretative individuale	Vocea Registrele vocii umane (de piept, mediu, de cap) Poziția sunetului în "mască". Timbrul vocii la rostirea textului în diverse tonalități și timpi	Training vocal-respirator. Exerciții de antrenare a timbrului vocal.
Determinarea logică a unui stil de interpretare artistică a textului	Logica vorbirii scenice. Frazarea. Pauzele: pauza logică și psihologică, luft-pauza. Marcarea grafică a pauzelor prin semne convenționale.	Exerciții de analiză și sinteză a materiei, rostirea textului respectând pauzele, conform deducțiilor contextuale.
Dezvoltarea imaginației și a capacității de creativitate individuală	Interpretarea artistică a textului Povestea. Fabula. Analiza logică a textului: Determinarea șirului de evenimente; Determinarea evenimentului central; Determinarea conflictului; Analiza personajelor. Crearea ecranizării lăuntrice a textului. Acțiunea verbală.	Joc de rol: studii de interpretare artistică a textului. Activitate în cooperare (citirea/interpretarea pe roluri).
Formarea capacității de autoevoluare și autoevaluare	Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului)	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică (prezentare scenică).
Clasa VII		
Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și eliminarea/evitarea acestora	Dicția Combinarea elementelor dicțiunii (articulația, emisia, respirația, vocea) în redarea textului. Rostirea corectă a consoanelor sonante și nesonante. Viteza vorbirii - tempo-ritmul.	Exerciții de antrenare a dicției, aplicând tehnicile vorbirii scenice.
Rezolvarea sarcinilor de plasare a creației în timp și spațiu adecvat	Cultura comunicării scenice Poziția interpretului în spațiul scenic (avanscenă, prim-plan, plan II, fondal).	Training practic - antrenarea comunicării non-verbale și a ținutei

circumstanțelor create	Distanțele în comunicarea scenică. Limbajul non-verbal de aprobare și dezaprobare. Ținuta scenică și rolul ei în comunicarea non-verbală.	scenice în timpul interpretării unei secvențe artistice
Utilizarea corectă a metodelor de interpretare fonoverbo-motor	Respirația Lărgirea volumului respirator. Retenția. Aplicarea temporitmului în text, utilizând tehnica respirației corecte. Îmbinarea tehnicilor respirație - voce	Exerciții avansate de respirație în text: exerciții de retenție, exerciții de respirație pe tempouri variate.
Dezvoltarea registrelor vocale, capacităților interpretative individuale	Vocea Înălțimea, intensitatea și timbrul vocii umane. Rezonanța vocii. Vocea cântată și vorbită. Automasajul vibrant cu sunet.	Exerciții de antrenare a diverselor tehnici ale aparatului verbo-motor.
Determinarea logică a unui stil de interpretare artistică a textului	Logica vorbirii scenice. Tempo-ritmul vorbirii-element al expresivității scenice. Aplicarea tehnicilor actoricești de receptare a mesajului textual și transmitere a emoției scenice reieșind din logică și consecutivitatea textului. Crearea viziunilor și a ecranizării lăuntrice a textului	Training de exersare a diverselor tempouri de vorbire în dependență de stările psiho-emoționale redade.
Dezvoltarea imaginației și a capacității de creativitate individuală Formarea gândirii critice constructive	Interpretarea artistică a textului Poezia patriotică. Oda. Nuvela. Analiza logică a textului: Determinarea șirului de evenimente; Determinarea evenimentului central; Determinarea conflictului; Analiza personajelor; Partitura textului. Ecranizarea lăuntrică a textului. Acțiunea verbală. Ținuta scenică.	Joc de rol: studii de interpretare artistică a textului Exerciții de antrenare a ținutei scenice corecte în timpul comunicării.
Formarea capacității de autoevaluare și autoevaluare	Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului)	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică (prezentare scenică).
Clasa VIII		
Identificarea defecțiunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și eliminarea, evitarea acestora	Dicția. Defectele organice și funcționale. Ritmurile variate de vorbire în funcție de stările interioare. Blancul în ortografie și hiatul de trecere în ortoepie. Asimilarea. Cacofoniile.	Exerciții de corectare a unor defecte de dicție specifice.
Utilizare corectă a resurselor fonorespiratorii individuale și aplicarea acestora în comunicarea orală	Respirația. Respirația calitativă. Gimnastica de respirație. Coordonarea respirației cu deplasarea scenică. Lărgirea volumului respirator. Aplicarea tehnicilor aparatului fonorespirator în redarea textului.	Exerciții sonorizate pentru coordonarea respirației cu emiterea sunetelor/frazelor și mișcărilor efectuate concomitent.
Utilizarea corectă a metodelor de interpretare artistică a	Cultura comunicării scenice. Obiectul antrenării atenției cu/către publicul spectator. Parteneriatul scenic. Partenerul real	Studii de interpretare a textului în corelație cu atmosfera creată, centrată

textului	și imaginar. Comunicarea directă și indirectă cu publicul spectator.	pe publicul spectator.
Rostirea frazei, textului literar în diverse durate, tempouri și ritmuri, utilizând capacitățile vocii	Vocea. Mecanismul de producere și emiteră a sunetului. Noțiunea de trimitere sau proiecție a sunetului. Variații de antrenare a registrelor vocale. Transmiterea sunetului cu ajutorul consoanelor sonante și nesonante.	Exerciții de antrenament și de aplicare a capacităților vocii pe diferite texte.
Descoperirea și aplicarea logică a tehnicilor de interpretare a unui text literar/artistic	Logica vorbirii scenice. Frazarea. Sintagma melodică sau cadența verbală. Accentul logic. Respectarea pauzelor specifice semnelor de punctuație ale textului literar.	Exerciții de schimbare și antrenare a accentului logic.
Formarea capacității de analiză și sinteză Crearea unui rol și dezvoltarea capacității de redare artistică a stărilor psiho-emoționale	Interpretarea artistică a textului Metode de interpretare a textelor literare. Folclorul: balada, legenda, strigătura, bocetul, descântecul. Poezia lirică. Sonetul. Pastelul. Analiza logică a textului. Acțiunea verbală.	Joc de rol: studii de interpretare artistică a textului specific genului literar, reieșind din context
Autoevaluarea potențialului creativ-artistic	Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului) Prezentări de spectacole, secvențe dramatice, studii	Evaluare inițială, formativă, sumativă. Testare practică
Clasa IX		
Identificarea defectăunilor vorbirii la rostirea sunetelor/textului și eliminarea, evitarea acestora	Dicția. Rostirea textului, adaptat la context. Coordonarea dicției cu mișcarea și sarcina scenică. Aplicarea tehnicilor vorbirii - tonalitate - intensitate-viteză în rostirea unui text.	Exerciții de emiteră a cuvântului adaptat la context. Exerciții de coordonare a dicției cu mișcarea și sarcina scenică.
Utilizarea corectă a metodelor de interpretare fonoverbo-motor	Respirația. Dirijarea actului respirator Sustinerea respirației și sprijinul diafragmatic. Mărirea capacității respiratorii. Relația respirație-vorbire-mișcare. Combi-nația respirației cu antrenarea vocii.	Training practic, tehnică mixtă
Determinarea logică a unui stil de interpretare artistică a textului și redarea stărilor psiho-emoționale	Cultura comunicării scenice Subtextul - viața interioară a cuvintelor. Mijloace extralingvistice la realizarea unei sarcini scenice prin redarea unei partituri textuale concomitent.	Exerciții de antrenare a redării stărilor psiho-emoționale contextuale
Dezvoltarea registrelor vocii, capacităților interpretative individuale și aplicarea contextuală a tehnicilor vorbirii	Vocea Modulațiile vocii. Emisia vocală și forța de penetrare a sunetului. Rolul sprijinului respirator în emisia vocală. Antrenament pe diferite tempouri. Volubilitatea.	Exerciții de antrenare a timbrului vocal, temporitmului și intensității vocii
Rezolvarea sarcinilor de plasare a creației în	Interpretarea artistică a textului Metode și forme de interpretare a textului	Studii de redare a unui mesaj aplicând tehnica

<p>timp și spațiu adecvat circumstanțelor create</p> <p>Dezvoltarea imaginației și a capacității de creativitate individuală</p>	<p>dramatic.</p> <p>Analiza și descifrarea textului:</p> <p>Stabilirea ideii lucrării.</p> <p>Determinarea șirului de evenimente;</p> <p>Stabilirea evenimentului central;</p> <p>Analiza personajelor.</p> <p>Precizarea relațiilor dintre personaje;</p> <p>Determinarea conflictului central;</p> <p>Ațiunea verbală.</p>	<p>vorbirii, dicția și principiile de comunicare verbală specifice genului dramatic de interpretare.</p> <p>Joc de rol. Analiza critică constructivă.</p> <p>Crearea unui Jurnal de personaj</p>
<p>Formarea capacității de autoevaluare și autoevaluare</p>	<p>Ore de sinteză și evaluare (la discreția profesorului)</p>	<p>Evaluare formativă, sumativă, frontală.</p> <p>Colocviu practic.</p>

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Disciplina Arta vorbirii posedă un pronunțat caracter aplicativ și presupune accentuarea gândirii creative și acționale în formarea personalității elevului. Prezentul Curriculum adoptă o abordare practică de „învățare prin acțiune” și este centrat pe elev. Disciplina **Arta vorbirii** presupune aplicarea în cadrul procesului de predare-învățare a metodelor și tehnicilor care stimulează implicarea activă a elevului în procesul educațional și asumarea responsabilității pentru propria formare (autoevaluare și autoevaluare).

Prezentul Curriculum propune profesorilor din clasele cu profil teatral recomandări la conținuturi și competențe în procesul de elaborare a proiectelor didactice de lungă și scurtă durată. Structurarea a unităților de învățare, a competențelor specifice, cât și asocierea acestora va rămâne la discreția cadrului didactic, astfel încât să înglobeze finalitățile educaționale propuse inițial.

Profesorii vor planifica ore teoretice și practice, de sinteză și evaluare, în funcție de necesitățile procesului educativ al profilului teatral.

Momentul cheie în activitatea cadrului didactic va rămâne stabilirea coerenței între Competențele specifice - Conținuturi - Activități de învățare - Resurse - Evaluare, prin utilizarea cadrului Evocare - Realizarea sensului - Reflecție - Extindere sau a cadrului Familiarizare - Structurare - Aplicare.

Formarea competențelor specifice disciplinei Arta vorbirii presupune respectarea unor exigențe ale învățământului centrat pe elev. În vederea realizării acestui deziderat se vor pune în acțiune metodele interactive, preponderent practice, se vor realiza diverse activități pentru exersarea și dezvoltarea competențelor creative și comunicative în procesul de culturalizare a propriei persoane, reieșind din tehnicile specifice Artelor.

Se va activa în grupuri mici și individual, aplicând metode interactive: Exercițiul, Trainingul, Metoda predării/învățării reciproce, Jocul de rol, Dramatizarea, Brainstormingul, Interogarea multiprocesuală, Secvențe contradictorii, Învățarea prin descoperire, Metoda schimbării perechii, Pânza de păianjen, Brainstormingul, metoda Pălăriilor gânditoare, Masa rotundă, Interviu de grup, Conversația dialogată și Conversația dirijată, Studiul de caz și analiza S.W.O.T., Metoda studiului de caz, Linia valorii, Controversa creativă, Portofoliul individual, etc.

Pe lângă tehnicile didactice general acceptate, sunt binevenite metodele și tehnicile, aplicate în școlile de teatru: exerciții de autocunoaștere, Jocuri de cunoaștere, Jocuri de încredere, Jocuri de concentrare, Jocuri de memorare, Jocuri teatrale de memorare prin imagini, Povestea în cerc, Jocuri de improvizație, Jocuri de comunicare nonverbală, Joc de adaptare la situații propuse, Exerciții de antrenare a redării stărilor psiho-emoționale, concentrate pe tehnicile specifice **studiul teatral** și **demonstrarea practică** (prezentarea spectacolelor).

Fiind un ansamblu de capacități, cunoștințe și abilități competența artistică, antrenată în

cadrul disciplinei Arta vorbirii poate fi realizată doar prin dezvoltarea integrală a aspectelor sale dominante:

- aspectul cognitiv, care vizează utilizarea teoriilor și noțiunilor de Arta vorbirii;
- aspectul funcțional, care reprezintă capacitățile persoanei de a activa într-un anumit domeniu profesional, educațional, social;
- aspectul estetic ce vizează conștientizarea valorilor Artelor și a Frumosului;
- aspectul etic, care vizează valorile personale și sociale.

Conținuturile recomandate de curriculum, asigură competențele-cheie/transversale și transdisciplinare, orientează activitatea profesorului pe câteva domenii:

- specia și genul literar pe care le ilustrează opera dramatică;
- curentul literar-artistic în care se încadrează opera dramatică;
- tema operei/universul tematic al operelor dramatice explorate în cadrul unui modul tematic;
- aspectele edificiului și scenei teatrale;
- formarea unei atitudini critice constructive asupra artei teatrale în general.

Sugestiile metodologice sunt modalități puse în aplicare în relațiile interpersonale pentru a realiza o cooperare eficientă între componentele curriculare: obiective, unități de conținuturi, modalități de realizare a educației artistice.

Un rol important în formarea competențelor integratoare autentice îl are participarea elevului în viața culturală a unității de învățământ și a colectivității, participarea la concursuri și la evenimente social-culturale, ce contribuie la formarea unei personalități artistice, creative. Competențele la disciplina **Arta vorbirii** sunt etape ale formării competențelor transversale și sunt formate/dezvoltate treptat pe parcursul întregului demers didactic.

VII. STRATEGII DE EVALUARE

Componenta organică a procesului de învățare o constituie etapa evaluării, care reprezintă o cunoaștere și recunoaștere a rezultatelor de achiziționare și de formare a competențelor.

Procesul de evaluare pornește de la definirea clară a competențelor și de la capacitatea de rezolvare a problemelor înaintate într-un context propus. Competențele vizate se referă la capacitatea elevului de a pune în practică creativitatea, inovația, asumarea riscurilor, precum și capacitatea de a valorifica aptitudinile scenice în scopul atingerii obiectivelor personale și profesionale. Prin urmare, pentru evaluarea competențelor este necesară o identificare a cunoștințelor acumulate, a deprinderilor și aptitudinilor căpătate, a comportamentelor, a atitudinilor și abilităților dezvoltate.

Abilitățile ce urmează a fi evaluate la disciplina Arta vorbirii sunt: însușirea expresiei artistice a cuvântului prin valorificarea textelor din literatura națională și universală (fabule, proză, versuri, monolog), posedarea tehnicii vorbirii de o calitate înaltă la nivel de Artă a vorbirii, precum și exersarea comunicării eficiente și a acțiunii verbale prin intermediul limbajului verbal, paraverbal și nonverbal.

Astfel, evaluarea în cadrul disciplinelor de profil trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă și formativă. Pentru o evaluare eficientă a performanțelor școlare în cadrul cursurilor, este necesar să se pună accent pe aprecierea proceselor de învățare, a competențelor achiziționate, a progresului realizat, a produselor activității elevilor, deoarece evaluarea competențelor are drept scop aprecierea a ceea ce a aplicat elevul și nu doar ceea ce a învățat.

La finalul fiecărei unități de învățare cadrul didactic va proiecta obligatoriu o activitate de recapitulare/evaluare, care are un rol deosebit în dezvoltarea capacității de formare a competențelor propuse. În formularea sarcinilor se va indica, concis și clar, ce trebuie făcut, se va stipula limita în timp și, uneori, în volum, precum și alte condiții necesare de realizare a lucrărilor artistice.

În cadrul probelor de evaluare ponderea cea mai mare va fi acordată aspectelor practice, care vor răspunde scopului de ansamblu al unității de învățare, în vederea formării și dezvoltării

competențelor specifice necesare disciplinei. Scopul primordial al evaluării rezultatelor elevilor în cadrul disciplinei Arta vorbirii este nu „cât de multe știu” la disciplina dată, ci „cât de bine pot să aplice” elevii ceea ce știu și „ceea ce sunt capabili să facă” în practică. Aceste considerente vor face ca în evaluarea finală ponderea aplicațiilor practice să tindă spre cota maximal posibilă. Evaluarea finală se va realiza prin elaborarea și prezentarea programelor artistice, spectacole, care vor fi evaluate în baza unor criterii și indicatori stabiliți anterior de către cadrul didactic, astfel încât aceștia să corespundă cerințelor: măsurabile, echitabile și racordate la posedarea de experiență și competență.

Una dintre formele de evaluare, reieșind din componente și barem de apreciere ar putea fi:

Componente	Claritatea vorbirii	Normele ortoepice	Cunoașterea textului	Logica vorbirii	Ținuta scenică	Acțiunea verbală
Puncte	De la 1 la 10	De la 1 la 10	De la 1 la 10	De la 1 la 10	De la 1 la 10	De la 1 la 10
Total puncte	60 puncte					
Nota	10 maximal					

VIII. BIBLIOGRAFIE

ARTA VORBIRII SCENICE

- Covățariu, V., *Cuvinte despre cuvânt*, Casa de editură Mureș, 1996.
 Covățariu, V., *Studii teatrale*, Cluj, 2003.
 Dorogan, M., *Curs de elocință*, Chișinău, ARC, 1995.
 Harghel, A., *Citirea expresivă*, Chișinău, editura Lumina, 1983.
 Mereuță (Grigoriev), V., *Vorbirea expresivă*, Chișinău, 1997.
 Mereuță (Grigoriev), V., *Logica vorbirii scenice*, Chișinău, 2005.
 Mereuță (Grigoriev), V., *Monologul*, Chișinău, 2005.
 Mereuță (Grigoriev), V., *Recitarea*, Chișinău, 2006.
 Rusu, Gr., *Arta vorbirii*, Chișinău, 1998.
 Panfilov L. *Arta vorbirii*, partea I, Editura DesiCom, Chișinău, 2003.
 Sfirlea, L., *Pronunția românească-stil scenic*, București, 1970.
 Stan Sandina *Arta vorbirii scenice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972.
 Steiner, R., *Modelarea vorbirii și arta dramatică*, Cluj-Napoca, editura Triade, 1999.
 Tudose, S., *Despre*, Iași, 2002.

ARTICOLE

- Galac L., Unele aspecte privind corectarea defectelor de vorbire // Conferința de totalizare a muncii de cercetare științifică, interpretativ-creatoare și metodice a corpului didactic al Institutului moldovenesc de arte, Chișinău, 1989.
 Galac L., Opera eminesciană în procesul de studiere a disciplinei “Arta vorbirii” // Simpozionul științific „Mihai Eminescu- cuget național”, Chișinău, 2000.
 Galac L., Metoda narativă de interpretare și acțiunea verbală // Seminarul metodologic „Probleme de educație și de instruire în învățământul artistic superior “USAM, Chișinău, 2001.
 Mereuță (Grigoriev), V., Antrenarea aparatului fonorespirator // Anuar științific, AMTAP, Chișinău, 2006.
 Mereuță (Grigoriev), V., Redarea mesajului ideatic și emoțional în cadrul narațiunii // Artă și educație artistică, Bălți, 2007.
 Pietraru, Gh., Respirația – factor important al procesului de vorbire // Anuar științific, AMTAP, Chișinău, 2006.

LITERATURA DE SPECIALITATE PSIHO-PEDAGOGICĂ

1. ACHIRI I., BOLBOCEANU A. Evaluarea standardelor educaționale. Chișinău: Print-Caro, 2009;
2. TOMIȚA A., FORMAREA PROFESORILOR PENTRU IMPLEMENTAREA CURRICULUMULUI MODERNIZAT DIN LICEU. LITERATURA UNIVERSALĂ. Suport de curs. <http://prodidactica.md/files/2%20Lit%20universala%20Final.pdf>;

3. CERGHIT I., NEAȘCU I. Prelegeri pedagogice. Iași: Editura Polirom, 2001;
4. CHIȘ V., Pedagogia contemporană, pedagogia pentru competențe. Cluj, 2005;
5. CHIȘ V., Provocările pedagogiei contemporane, Cluj-Napoca: Editura PUC., 2001;
6. CREȚU, C., *Curriculum diferențiat și personalizat*, editura Polirom, Iași, 1998;
7. CRISTEA M., *Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea Estetică* Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994;
8. CRISTEA, S. *Dicționar de pedagogie*; Editura Litera Internațional, Chișinău-București, 2000;
9. CUCOȘ C. Pedagogie generală, Iași: Editura Polirom, 2000;
10. GUȚU V., ACHIRI I. Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic. Chișinău, 2009.
11. JINGA, I., ISTRATE, E. (coord.), *Manual de Pedagogie*, București, All, 2001;
12. NICOLA I. *Tratat de pedagogie școlară*. București: Editura Aramis, 2000.
13. STOICA A. Evaluarea progresului școlar. De la teorie la practică. București: Editura Humanitas. Educațional, 2003;
14. VIANU Tudor, *Estetica* editura Orizontul, București, 1994